

AFECTIVITATEA BĂRBATULUI

LA AFECTIVIDAD MASCULINA

Walter Riso

Copyright © Walter Riso

c/o Guillermo Schavelzon & Asoc., Agencia Literaria

www.schavelzon.com

Prima ediție a acestei cărți a fost publicată sub titlul Intimidades masculina, Copyright © 1998, Walter Riso

AFECTIVITATEA BĂRBATULUI

Walter Riso

Copyright © 2013 Editura ALL EDUCATIONAL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RISO, WALTER

Afectivitatea bărbatului: ce trebuie să știe orice femeie despre bărbați / Walter Riso; trad.: Andreea Bouaru. – București: Editura ALL EDUCATIONAL, 2013
ISBN 978-973-684-838-4

I. Bouaru, Andreea (trad.)

159.922.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALL EDUCATIONAL**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii **ALL EDUCATIONAL**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside Romania, without the written permission of **ALL EDUCATIONAL**, is strictly prohibited.

Copyright © 2013 by **ALL EDUCATIONAL**.

Editura **ALL EDUCATIONAL** : Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel. : 021 402 26 00
Fax : 021 402 26 10

Distribuție : Tel. : 021 402 26 30 ; 021 402 26 33

Comenzi : comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare : Ana-Maria Datcu
Tehnoredactare : Liviu Stoica
Corectură : Anca Tach
Design copertă : Alexandru Novac

Walter Riso

AFECTIVITATEA BĂRBATULUI

Ce trebuie să știe orice
femeie despre bărbați

Traducere din limba spaniolă de
Andreea Bouaru

Pentru Lucy și Virgi,
în semn de recunoștință
pentru că mi-au fost mereu în preajmă

*Dacă iarna ar zice
„Înlăuntrul meu sălășluiește
primăvara“, ai crede-o pe cuvânt?
Khalil Gibran*

Introducere

Nu este atât de ușor să fii bărbat

A fi bărbat, cel puțin în sensul pe care îl impune cultura, nu este chiar atât de ușor. Această mărturisire, deopotrivă insolentă pentru feministe și tulburătoare pentru misogini, reflectă o realitate ascunsă, căreia mii de bărbați trebuie să-i țină piept zi de zi pentru a-și interpreta rolul de masculi netoți, peste poate de superficiali și potențial sinucigași.

Deși cei mai mulți dintre bărbați încă mai venerează figura tradițională a *machoului*, care le-a fost inoculată încă din copilărie, există o tendință din ce în ce mai activă de eliberare a bărbaților, care refuză să mai fie victime ale unei societăți vădit contradictorii în ceea ce privește menirea bărbatului. În timp ce numeroase femei cer în gura mare mai multă înțelegere, sensibilitate și tandrețe din partea bărbaților din viața lor, altele se dau în lături îngrozite atunci când se află în fața unui bărbat „prea delicat”. Tații pretind de la fiii lor o tărie de nezdruncinat, pe când învățătoarele și-ar dori de la ei un rafinament de tip britanic. Marketingul supraviețuirii de toate zilele ne îndeamnă la o competiție dură și la o luptă fratricidă, în timp ce familia așteaptă întoarcerea în sânul ei a unui tată și soț zâmbitor, binedispus și pașnic. Dacă, pe

de-o parte, puterea, succesul și banii sunt semne ale împlinirii masculine, pe de altă parte, simplitatea înțeleasă în sens religios și smerenia franciscană sunt indicii ale dezvoltării spirituale.

O tânără de 19 ani își descria astfel bărbatul ideal: „Mi-ar plăcea să fie sigur pe el, dar să-și scoată la iveală din când în când și latura sensibilă; tandru și iubitor, dar nu respingător de dulce; să aibă succes, dar să nu fie obsedat de carieră; să-mi dea atenție, dar să nu fie sufocant; intelectual, dar să aibă și mâini dibace...” Când și-a încheiat această descriere detaliată, i-am răspuns că un astfel de bărbat ar fi un caz interesant de personalitate multiplă.

Nu-i atât de ușor să fii în același timp puternic și sensibil, sigur pe tine și supus, necioplit și tandru, ambițios și detașat, eficient și liniștit, agresiv și respectuos, carierist și om de casă. Dorința de a atinge această cale de mijloc, căreia nimeni nu a reușit până acum să îi dea o definiție clară, le-a provocat celor mai mulți dintre bărbați un sentiment de constantă frustrare: nu nimerim la țintă. Aceste indicații contradictorii îl determină pe bărbat să devină încă de mic un echilibrist care pendulează între așteptările proprii și acelea impuse de societate: trebuie să-i împace și pe Dumnezeu, și pe diavol.

Nu mă refer la genul clasic de machiști, ci la acei bărbați care-și iubesc soția și copiii cu onestitate și respect, dar care, constrânși de frică sau pur și simplu din ignoranță, nu au reușit să-și dea frâu liber potențialului uman bărbătesc. Vorbesc despre bărbatul căruia îi este teamă să verse lacrimi pentru a nu fi etichetat drept homosexual, despre acela care suferă fiindcă nu are parte de sprijin, despre acela care nu este în stare să-și etaleze vulnerabilitatea întrucât „bărbații nu se lasă niciodată învinși”, despre tatăl căruia nu-i mai este îngăduit să-și îmbrățișeze ori să-și sărute copiii în tihnă. Mă refer la bărbatul care își autoimpune așteptări exagerate, care a pierdut dreptul la intimitate și care trebuie să-și demonstreze inteligența și puterea pentru a fi iubit și respectat. În

sfârșit, îl am în vedere pe bărbatul care oscilează neconținut între polii unei identități difuze și contradictorii în încercarea de a satisface pretențiile iraționale ale unei societăți pe care tot el a clădit-o și care, chiar dacă se susține contrariul, încă nu pare a fi pregătită să accepte că și un bărbat „cu păr pe piept” poate să sufere.

Mulți bărbați își revendică dreptul de a se arăta fragili, sensibili, temători și inutili, fără ca aceste atitudini să stârnească vâlvă; dreptul de a putea exprima ceea ce simt și gândesc lepădându-se de trufie și îmbrățișând o sinceritate profundă.

Să admiți că și bărbatul suferă nu înseamnă să-ți întorci urechea de la problemele sexului feminin. Femeile s-au dedicat propriei emancipări cu ceva timp în urmă și și-au exprimat sentimentele pe toate căile care le-au stat la îndemână; tocmai de aceea sunt un exemplu demn de urmat de către bărbați. În plus, nu cred că mișcarea de eliberare a bărbaților trebuie să-și stabilească temelii pe incriminarea, osândirea ori subestimarea sexului opus, așa cum au făcut-o marii gânditori ai perioadei *fin de siècle*, precum Schopenhauer, Nietzsche și Freud; nici nu trebuie să pornească de la o vină nimicitoare, veche de mii de ani și care să cuprindă toate dezastrele săvârșite de om, așa cum încercau să sugereze câțiva bărbați chinuți de propria masculinitate. Asumarea unei responsabilități absolute cu privire la degradarea planetei și a umanității ar reprezenta o căință inutilă și nedreaptă.

Dacă luăm în calcul înșelătoarele beneficii de care dispune sexul masculin, unele femei își manifestă vădit mirarea în fața bărbaților nemulțumiți de rolul pe care-l joacă în societate: „Să vă eliberați de ce?”, „Vreți și mai multă libertate?”, „Nu vi se pare că ne-ați pricinuit destulă suferință punând stăpânire pe tot ce-i în jur?”. Nu trebuie decât să se facă aluzie la insatisfacția bărbaților pentru ca unele voci feminine să se răzvrătească: „Păi noi nu suferim?” Nimeni nu neagă acest fapt.

Cu puțin timp în urmă am întâlnit o femeie care nu era în stare să poarte o conversație cu un bărbat fără să-l înțepe

cu lozinci antimasculine. Când am reușit totuși să-i expun părerile mele cu privire la problemele cărora bărbații trebuie să le țină piept zi de zi, mi-a pus în cârcă condițiile mizere de muncă la care au fost supuse femeile în timpul Revoluției Industriale. Când i-am replicat că încă nu mă născusem în acea epocă, m-a muștruluit bine pentru exploatarea pe care stăpânul feudal o exercita asupra „roabelor” (evident, nu și asupra robilor), s-a ridicat și a plecat val-vârtej.

Ei bine, acest caz poate fi considerat la prima vedere o caricatură a feminismului (cauză pe care o respect și o sprijin), însă nu este o născocire, ci mai curând manifestarea așa-numitului „femelism” sau, dacă vreți, o distorsiune a tot ceea ce reprezintă mișcările de eliberare a femeii; o generalizare cognitivă, așa spune eu, una care în cele din urmă ia forma unui sexism în răspăr, a unei stereotipii cu privire la bărbați, la fel de toxică pentru relația bărbat-femeie precum misoginismul însuși.

De ce este subestimată suferința bărbaților? De unde provine straniul amestec de mirare și suspiciune atunci când un bărbat se plânge de rolul pe care îl are în societate? Se consideră că așa-zisele avantaje de care se bucură bărbatul sunt de netăgăduit, astfel că orice nemulțumire i-ar trebui socotită mai degrabă ca o nouă dovadă a nesațului acaparator și a nemăsuratei ambiții care îl caracterizează. „Cum de vreți mai mult?” Răspunsul este cât se poate de simplu: „Vrem mai puțin.” Din perspectiva pe care o propun, a unei noi masculinități, aparentele revendicări și câștiguri ale puterii patriarhale a bărbaților sunt o reală problemă atât pentru ei, cât și pentru cei din jurul lor. După cum susține Michael Kaufman, „îmbinarea dintre putere și durere este istoria secretă a vieții bărbatului contemporan”.

Noul bărbat vrea să fie la unison cu trezirea spirituală, la care a întârziat deja prea mult, dorește mai puțină productivitate în câmpul muncii, dar mai multă apropiere de familie și dreptul la timp liber. Noului bărbat îi este lehamite să se

tot afișeze în mod ostentativ ca stăpân al unui regat absurd și înrobitor. El nu se mai simte înflăcărat de idealurile mitice de succes, putere, forță, stăpânire de sine, eficiență, competitivitate, insensibilitate și agresivitate. Renunțăm la prada de război și depunem armele: nu ne mai trezesc interesul.

Mulți dintre bărbați vor să regăsească izvoarele originare ale esenței masculinității, care nu se hrănește din exploatare și constrângere, ci dintr-un profund sentiment uman împărtășit. *Eliberarea bărbaților nu este o luptă pentru acapararea mijloacelor de producție, ci pentru desprinderea de acestea.* Adevărata revoluție a bărbatului este mai curând una psihologică și afectivă decât politică. Înseamnă cucerirea libertății interioare și renunțarea la străbunele dovezi fictive de siguranță: nevoia de mai puțin, după cum spunea Meister Eckhart. Iar noi, bărbații, trebuie să recunoaștem: am avut nevoie de prea multe lucruri nefolositoare pentru a supraviețui.

Noua masculinitate pe care o propun nu mai vrea să se lase acaparată de moștenirea primitivă și sălbatică pe care o admiră și sărbătorește cultura. Însă nici nu dorește să-și stăvilească ori să-și nege propria fiziologie, ci vrea să o depășească, să o transforme și să o armonizeze într-o creștere cu aspirații transcendente. În mod direct ori pe nesimțite, stereotipul excesiv și exagerat asociat în mod tradițional bărbatului l-a împovărat pe acesta cu o serie de calități primitive care astăzi și-au pierdut orice urmă de adaptabilitate. În actuala junglă de asfalt, „valori” esențiale precum forța fizică, curajul sau agresivitatea, pentru a menționa doar câteva, nu-i mai stau în fire bărbatului desăvârșit. În acest sens, cred că femeile au reușit să se descotorosească mult mai bine decât noi de vechile arhetipuri. Insist: țelul nu constă nici în suprimarea propriilor rădăcini, nici în înăbușirea manifestărilor naturale care izvorăsc din ele, ci ține mai degrabă de înlăturarea acelor poveri disfuncționale care ne împiedică să înaintăm spre o nouă existență, armonizată cu esența feminină. Este absolut necesar să ne deșteptăm din amorțeala evolutivă în

care ne-am cufundat. Nici cruda genetică deterministă, nici naivul relativism, ci independență și evoluție. Două soluții, două postulate, două simboluri: mai curând a fi decât a avea, după cum afirma Fromm.

Nu în ultimul rând, merită să atrag atenția asupra faptului că, deși de-a lungul istoriei rolul bărbatului a fost revizuit de nenumărate ori, abordarea actuală pare să-și croiască un drum mult mai profund decât în celelalte rânduri. Spre deosebire de criza referitoare la menirea bărbatului iscată în Franța și Anglia secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, în care numai bărbații care aparțineau claselor dominante și-au asumat un rol întrucâtva mai feminin și mai pacifist împotriva anterioarei brutalități bărbătești, momentul critic actual pare să fie mai generalizat și mai tranșant.

Postmodernitatea, globalizarea și megatendențele, așa cum afirma politologul Peter Drucker, au dat naștere unei metamorfoze generalizate în rândul bărbatului actual, atât în ceea ce privește propriile necesități, cât și în felul în care dă piept cu lumea în care trăiește.

Un nou bărbat prinde viață; ceva se preschimbă înlăuntrul său. Această prevestire legată de un nou tip de existență masculină, care își face simțită prezența în rândul noilor generații de adolescenți, aduce cu sine un mesaj impresionant de iubire și solidaritate pe care trebuie să învățăm să-l descifrăm. Rândurile care urmează se doresc a fi o contribuție la acest scop.

Partea I

CARE SEX TARE?

*Câteva considerațiuni privitoare
la presupusa tărie și la înnăscuta
slăbiciune umană ale bărbatului*

În definitiv, noi, bărbații, nu suntem atât de puternici pe cât și-a dorit cultura să demonstreze. Mai mult, în situațiile în care ar trebui să ne scoatem la iveală faimoasa tărie bărbătească, aceasta atrage atenția mai curând prin absență, decât prin prezență. Indiferent de cauzele stereotipului prin care societatea impune imaginea bărbatului viguros și de neatins, poate în încercarea de a răspunde deficiențelor unui ego care se alimentează dintr-o permanentă admirație, este de netăgăduit că noi înșine am păstrat și perpetuat această imagine alterată a unei masculinități care, pe lângă faptul că nu este sinceră, ne-a procopsit cu mai multe dezavantaje decât beneficii. De fapt, mulți bărbați s-au săturat să tot joace rolul de erou imperturbabil în fața suferinței și pe deplin autonom. Mai toți bărbații se lasă cuprinși de teamă, nu pot suferi singurătatea, sunt copleșiți de ideea eșecului și nu dau nici un semn că ar putea comite fapte reprobabile. Așadar, ce este cu acest sex tare despre care se vorbește întruna?

Paradigma tăriei bărbătești

Forța fizică a jucat un rol esențial în ierarhiile prestatale ale civilizației. Puterea fizică era capabilă să asigure traiul din cel puțin două puncte de vedere fundamentale. Pe de o

parte, războiul avea nevoie de bărbați robuști, care să-și poată duce armele în cârcă și care să facă față unei lupte corp la corp. Pe de altă parte, dacă habitatul în care viețuia devenea pe neașteptate ostil și anevoios, forța musculară putea fi hotărâtoare pentru supraviețuire. În aceste condiții, băieții aveau parte de mai multe privilegii decât fetele; de exemplu, erau scutiți de înspăimântătoarele practici de ucidere a copilelor și alte asemenea brutalități demografice. Bărbații puternici erau indispensabili, astfel că accesul într-o asemenea categorie implica o trudă deosebită.

Ritualurile de inițiere a bărbaților au fost strâns legate de venerarea puterii și s-au manifestat în aproape toate culturile și în toate timpurile. Începând cu riguroasa educație spartană a elenilor și a cavalerilor din Evul Mediu și până la traumaticul serviciu militar, toți bărbații, fără excepție, par să împărtășească unul și același principiu: *pentru a deveni bărbat și a fi recunoscut ca atare trebuie să suferi*.

Chiar și în prezent, multe triburi ori grupuri de săteni își supun tinerii la probe de forță și la antrenamente ieșite din comun pentru ca aceștia să poată face față durerii și fricii, expunându-i la factori nocivi, mutilări fizice sau înfruntări cu groaznice halucinații provocate de droguri. În mod curios, există și ritualuri de inițiere a femeilor, însă acestea durează mult mai puțin și nu sunt menite să provoace durere, ci însingurare și lehamite. În rândul bărbaților se probează forța, în acela al femeilor – răbdarea.

Deși în timp puterea masculină a cunoscut o evoluție, de la bâta omului preistoric până la servieta directorului executiv, pentru unii bărbați – dar și pentru femei – forța fizică încă mai reprezintă un atribut substanțial al virilității. Această mentalitate poate produce printre tinerii bărbați o tulburare opusă anorexiei de care suferă femeile, dar nu mai puțin gravă: sindromul lui Adonis (vigorexie). O mulțime de adolescenți prezintă serioase probleme legate de stima de sine și de propria imagine pentru că se consideră mult prea plăpânzi sau prea